

Magyar felsőoktatás nemzetközi tükörben

„Magyar Felsőoktatás 2014” műhelykonferencia
Budapesti Corvinus Egyetem,
Nemzetközi Felsőoktatási Kutatások Központja
2015. január 28.

Temesi József
egyetemi tanár

A „nemzetközi tükör”

- Ország-elemzések, országok felsőoktatási rangsorai
 - Európai Egyetemi Szövetség (EUA) projektek
 - Autonómia
 - Finanszírozás
 - UNU-MERIT, Maastricht-i Egyetem
 - Universitas 21
- Intézményi rangsorok, regionális elemzés
 - QS World University Ranking
 - Times Higher Education Ranking
 - Academic Ranking of World Universities
 - National Taiwan University Ranking

Egyetemi autonómia Európában

- Szervezeti autonómia: 7 mutató
- Pénzügyi autonómia: 11 mutató
- Személyzeti autonómia: 8 mutató
- Akadémiai autonómia: 12 mutató

2010-es adatgyűjtés. Kitekintés 2010 utánra:

<http://www.university-autonomy.eu/>

Szervezeti autonómia

Szervezeti autonómia pontszámok		
Rang	Felsőoktatási rendszer	Pont
1	Egyesült Királyság	100
2	Dánia	94
3	Finnország	93
4	Észtország	87
5	Észak-Rajna-Vesztfália	84
6	Írország	81
7	Portugália	80
8	Ausztria	78
9	Hessen	78
10	Norvégia	78
11	Litvánia	75
12	Hollandia	69
13	Lengyelország	67
14	Lettország	61
15	Brandenburg	60
16	Franciaország	59
17	Magyarország	59
18	Olaszország	56
19	Spanyolország	55
20	Svédország	55
21	Svájc	55
22	Csehország	54
23	Ciprus	50
24	Izland	49
25	Szlovákia	45
26	Görögország	43
27	Törökország	33
28	Luxemburg	31

Pénzügyi autonómia

Pénzügyi autonómia pontszámok		
Rang	Felsőoktatási rendszer	Pont
1	Luxemburg	91
2	Észtország	90
3	Egyesült Királyság	89
4	Lettország	80
5	Hollandia	77
6	Magyarország	71
7	Olaszország	70
8	Portugália	70
9	Szlovákia	70
10	Dánia	69
11	Írország	66
12	Svájc	65
13	Ausztria	59
14	Észak-Rajna-Vesztfália	58
15	Finnország	56
16	Svédország	56
17	Spanyolország	55
18	Lengyelország	54
19	Litvánia	51
20	Norvégia	48
21	Csehország	46
22	Franciaország	45
23	Törökország	45
24	Brandenburg	44
25	Izland	43
26	Görögország	36
27	Hessen	35
28	Ciprus	23

Személyzeti autonómia

Személyzeti autonómia pontszámok		
Rang	Felsőoktatási rendszer	Pont
1	Észtország	100
2	Egyesült Királyság	96
3	Csehország	95
4	Svédország	95
5	Svájc	95
6	Finnország	92
7	Lettország	92
8	Luxemburg	87
9	Dánia	86
10	Litvánia	83
11	Írország	82
12	Lengyelország	80
13	Ausztria	73
14	Hollandia	73
15	Izland	68
16	Norvégia	67
17	Magyarország	66
18	Portugália	62
19	Hessen	61
20	Észak-Rajna-Vesztfália	61
21	Törökország	60
22	Brandenburg	55
23	Szlovákia	54
24	Olaszország	49
25	Ciprus	48
26	Spanyolország	48
27	Franciaország	43
28	Görögország	14

Akadémiai autonómia

Akadémiai autonómia pontszámok		
Rang	Felsőoktatási rendszer	Pont
1	Írország	100
2	Norvégia	97
3	Egyesült Királyság	94
4	Észtország	92
5	Finnország	90
6	Izland	89
7	Ciprus	77
8	Luxemburg	74
9	Ausztria	72
10	Svájc	72
11	Hessen	69
12	Észak-Rajna-Vesztfália	69
13	Brandenburg	67
14	Svédország	66
15	Lengyelország	63
16	Olaszország	57
17	Spanyolország	57
18	Dánia	56
19	Szlovákia	56
20	Lettország	55
21	Portugália	54
22	Csehország	52
23	Hollandia	48
24	Magyarország	47
25	Törökország	46
26	Litvánia	42
27	Görögország	40
28	Franciaország	37

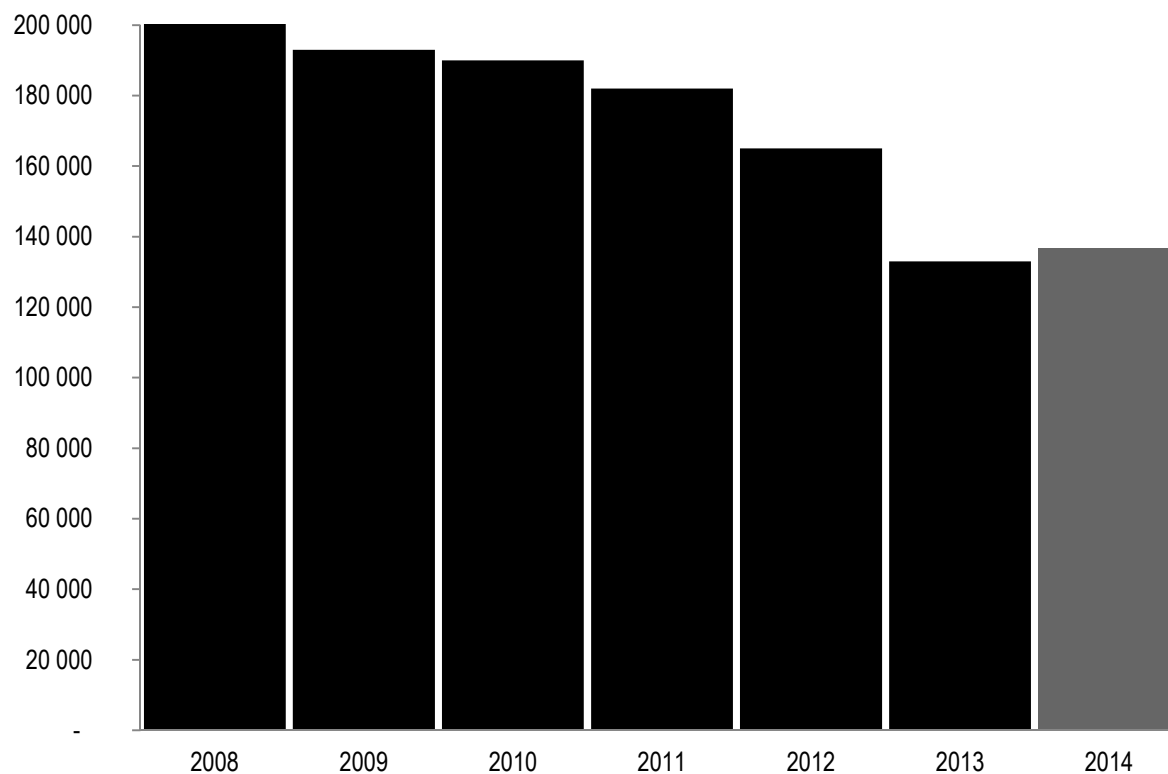
Az elemzők következtetései

- Minden mutató esetében: 100 pont a teljes autonómia, 0 pont a teljesen centralizált rendszer (döntés)
- Az állam szerepvállalásának függvényében az országokat klaszterekbe osztják: felső, felső-középső, alsó-középső, alsó
- Magyarország pozíciója (2010): alsó-középső, felső-középső, felső-középső, alsó-középső
- Trend 2010 után: szervezeti, pénzügyi, személyzeti: lefelé mozdulás, akadémiai: felfelé mozdulás

Az állami közkiadások változásai

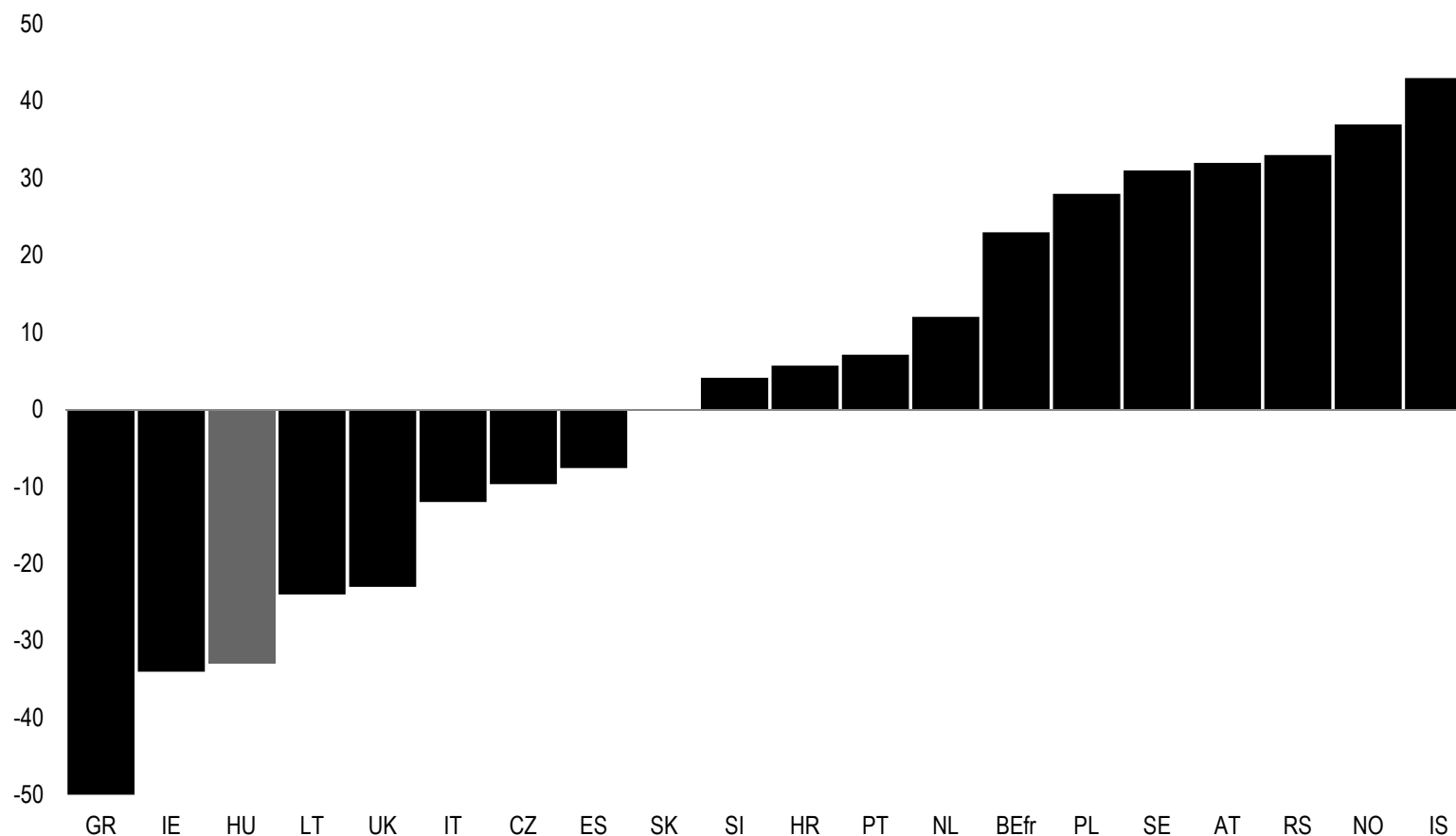
- Public Funding Observatory: EUA projekt
- Adatok: nominális és reálértéken, GDP-hez viszonyítva, egy hallgatóra vetítve (infláció, GDP: Eurostat)
- 2008 és 2014 közötti időszak elemzése
- Magyarország azok közé tartozik, amelyek minden számítás szerint a legerőteljesebben csökkentették az intézményi közkiadásokat (public funding)
- Gazdasági válság hatása, hallgatói létszám csökkenése, stratégiai szemlélet

Intézményi kiadások állami támogatása Magyarország, 2008-2014

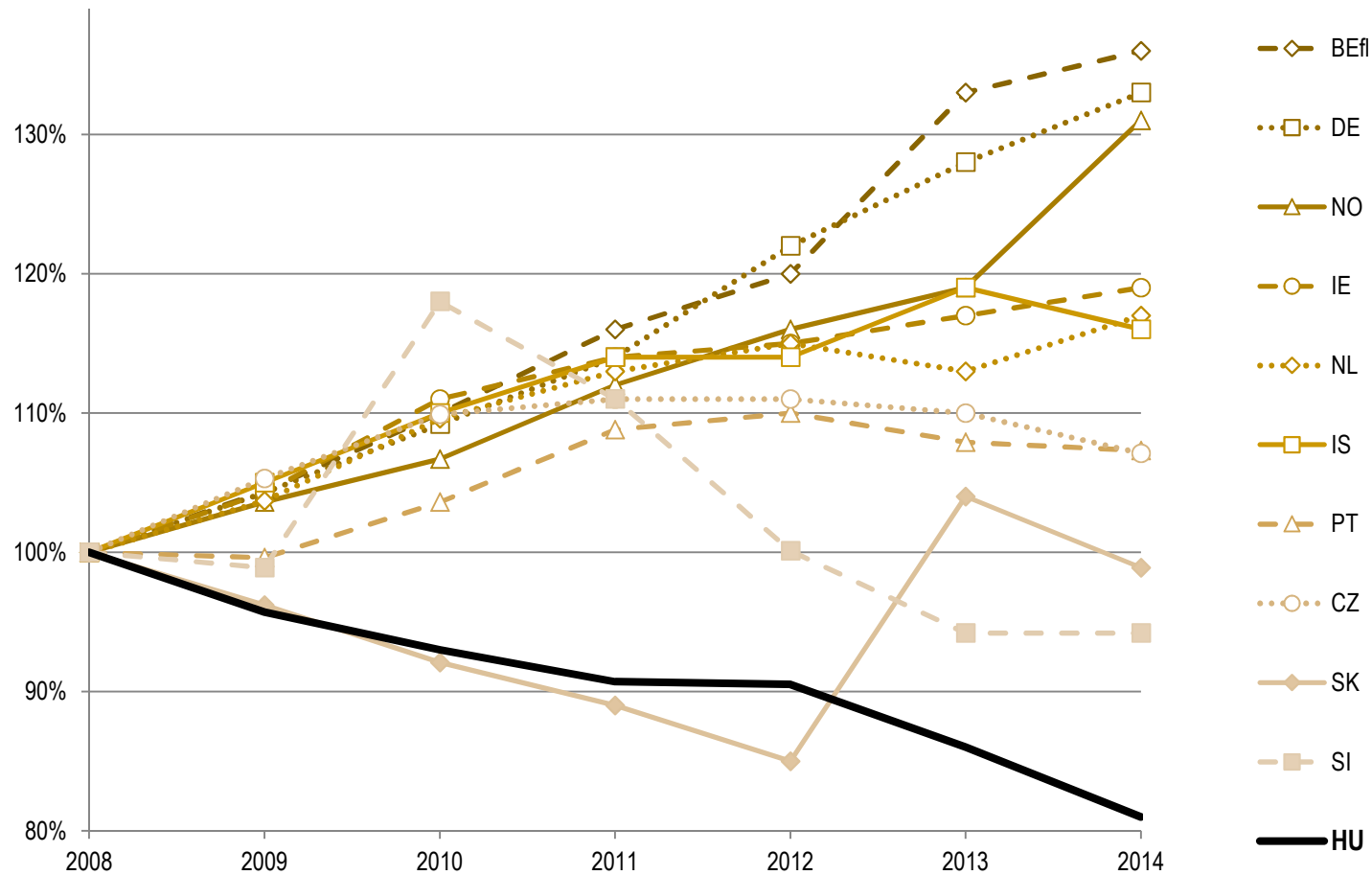
Forrás: <http://www.eua.be/publicfundingobservatory>

Intézményi kiadások állami támogatása 2008-ról 2014-re

Forrás: <http://www.eua.be/publicfundingobservatory>

Hallgatói létszámváltozások 2008-2014

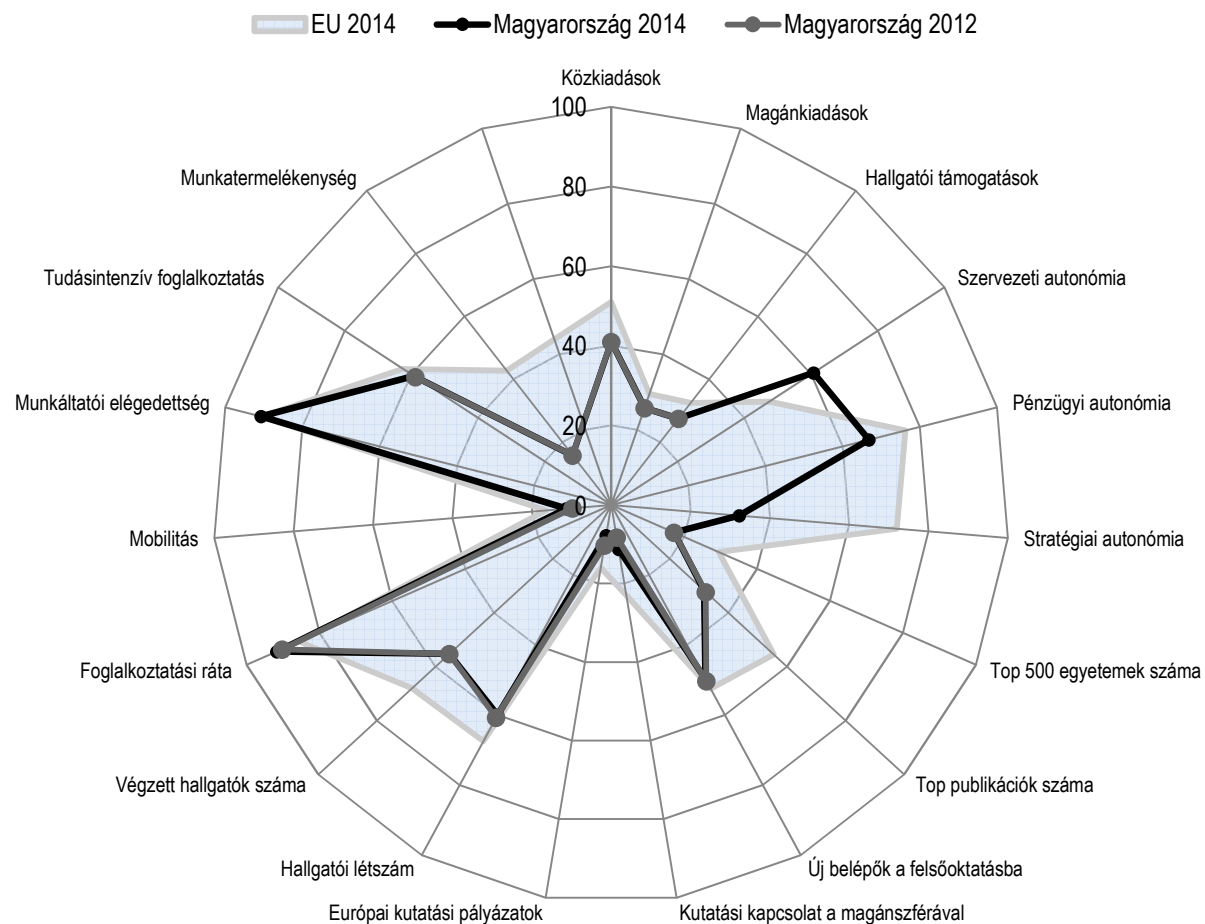

Forrás: <http://www.eua.be/publicfundingobservatory>

Gazdasági teljesítmény és a felsőoktatás

- Empower European Universities: kutatási projekt, Maastricht University
- A gazdaság és a felsőoktatás teljesítményének sokdimenziós statisztikai módszertani vizsgálata
- Hipotézis: a nemzetek fejlődésének hajtóereje a felsőoktatás
- Adatok: OECD, Eurostat, EUA, egyéb kutatások, 2008-2012
- Magyarország 28 ország között a középső csoport alsó felében helyezkedik el

Az EU 2014 átlaga és Magyarország

Országok felsőoktatásának rangsora

- Universitas 21: kutatóegyetemi konzorcium
- Négy modul alapján 50 ország rangsora:
 - ✓ Erőforrások (felsőoktatás kormányzati kiadásai, kutatás-fejlesztés kiadásai, stb) – 20% Mo.: 41. hely
 - ✓ Környezet (stratégiai és szabályozási elemek, hallgatók és oktatók összetétele, stb) – 20% Mo.: 41. hely
 - ✓ Kapcsolat (az üzleti világgal való együttműködés, nemzetköziesítési indikátorok, publikációk, weboldalak értékelése) – 20% Mo.: 21. hely
 - ✓ Kimenet (kutatási eredmények, hallgatói jelentkezések, foglalkoztathatóság, stb) – 40% Mo.: 31. hely

50 ország felsőoktatásának rangsora

Rang	Ország	Pontszám	Rang	Ország	Pontszám
1	Amerikai Egyesült Államok	100,0	26	Csehország	58,2
2	Svédország	86,7	27	Olaszország	53,7
3	Kanada	82,9	28	Malajzia	53,4
3	Dánia	82,9	29	Magyarország	52,5
5	Finnország	82,2	30	Szaúd-Arábia	52,4
6	Svájc	81,5	31	Lengyelország	50,8
7	Hollandia	80,4	32	Görögország	50,3
8	Egyesült Királyság	79,2	33	Chile	49,1
9	Ausztrália	78,0	34	Szerbia	48,7
10	Szingapúr	76,3	35	Kína	48,6
11	Norvégia	75,0	35	Oroszország	48,6
12	Ausztria	73,7	37	Szlovákia	47,9
13	Belgium	73,1	38	Brazília	46,1
14	Németország	71,1	39	Románia	45,4
15	Hong Kong	70,6	40	Bulgária	45,0
16	Új-Zéland	70,4	41	Argentína	44,9
17	Írország	69,7	42	Thaiföld	43,9
18	Franciaország	68,7	42	Ukrajna	43,9
19	Izrael	68,5	44	Horvátország	43,7
20	Japán	64,9	45	Dél-Afrikai Köztársaság	43,4
21	Korea	61,6	46	Mexikó	42,6
22	Tajvan	61,3	47	Törökország	39,1
23	Spanyolország	61,1	48	Indonézia	38,5
24	Portugália	60,3	49	Irán	37,8
25	Szlovénia	59,6	50	India	36,8

Forrás: <http://www.universitas21.com/>

A gazdasági fejlettséghez viszonyított rangsor

Rang	Ország	% elt	Rang	Ország	% elt
1	Svédország	17,4	26	Szlovénia	-11,3
2	Finnország	16,2	27	Norvégia	-12,8
3	Dánia	16,0	28	Csehország	-13,8
4	Szerbia	13,3	29	Görögország	-15,8
5	Új-Zéland	12,7	30	Korea	-16,2
6	Egyesült Királyság	9,7	31	Szingapúr	-16,3
7	Kanada	8,8	32	Tajvan	-16,8
8	Portugália	6,5	33	Lengyelország	-17,7
9	Kína	6,3	34	Horvátország	-18,0
10	Hollandia	5,1	34	Japán	-18,0
11	Svájc	4,8	36	Oroszország	-18,1
12	Ausztrália	4,0	37	Ukrajna	-18,5
13	Izrael	3,6	38	Chile	-20,1
14	Belgium	3,2	39	Hong Kong	-20,5
15	Amerikai Egyesült Államok	2,0	40	Thaiföld	-20,7
16	Magyarország	0,4	41	Argentína	-23,2
17	Dél-Afrikai Köztársaság	-0,5	42	Románia	-24,0
18	Brazília	-3,3	43	Olaszország	-24,5
19	Ausztria	-4,0	44	Mexikó	-25,1
20	Németország	-4,4	45	Törökország	-27,1
21	Franciaország	-5,7	46	Irán	-28,3
22	Malajzia	-6,5	47	Szaúd-Arábia	-29,8
23	India	-7,1	48	Bulgária	-31,6
24	Írország	-8,5	49	Szlovákia	-39,5
25	Spanyolország	-10,4	50	Indonézia	-44,1

Forrás: <http://www.universitas21.com/>

% elt = az egy főre jutó GDP alapján várható értéktől való százalékos eltérés

Magyar Vezetéstudomány 2014, DSE III. évfolyam, 2014. január 28.

Universitas 21 elemzés

- Magyarország a fejlettségének megfelelően a középmezőnyben helyezkedik el
- 2012-2014: romló helyezés, elsősorban a csökkenő kormányzati kiadásoknak köszönhetően
- A régió országai között relatíve jól szerepelünk

Intézmények rangsorai

- Univerzális rangsorok: QS, THE
- Kutatási rangsorok: Sanghai, Taiwan
- QS rangsor
 - 3000 intézményből emeli ki az első 800-at
 - Önkéntes adatszolgáltatás
- Sanghai, Taiwan: kizárólag kutatási teljesítmények
- A régió országaira koncentráltunk:
 - Intézmények száma a rangsorban
 - Átlagos helyezés
 - 1 millió főre jutó rangsorolt intézmény

QS World University Ranking: a régió

Ország	Lakosságszám (2014) millió fő	Intézmények száma a rangsorban			Átlagos rangsorhelyezés			QS intézményi sűrűség
	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2014
Észtország	1,2	1	2	2	525,0	455,0	452,0	1,67
Litvánia	3	3	4	4	608,3	718,8	706,3	1,33
Ausztria	8,5	7	7	7	397,6	429,3	454,3	0,82
Lettország	2	0	1	1	-	750,0	750,0	0,50
Szlovénia	2,1	1	1	1	575,0	575,0	525,0	0,48
Csehország	10,7	4	5	5	509,0	522,6	531,8	0,47
Magyarország	9,9	4	4	4	581,3	612,5	643,8	0,40
Horvátország	4,2	1	1	1	575,0	625,0	625,0	0,24
Románia	21,6	4	4	4	650,0	750,0	731,3	0,19
Lengyelország	38,2	4	6	6	530,8	598,2	605,2	0,16
Bulgária	7,1	0	1	1	-	675,0	675,0	0,14
Szerbia	9,4	1	1	1	650,0	750,0	750,0	0,11
Rangsorolt intézmények száma		700 (729)	800 (834)	800 (863)				
Forrás: http://www.topuniversities.com alapján Kováts Gergely								

Sanghai Ranking és Taiwan Ranking: a régió

Ország	Népesség	Intézmények száma a rangsorban						Átlagos rangsorpozíció						ARWU sűrűség
		ARWU			NTU			ARWU			NTU			
		2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	
Ausztria	8,5	7	7	6	6	6	7	353,6	353,6	337,5	338,8	345,5	371,7	0,7
Szlovénia	2,1	1	1	1	1	1	1	450,0	450,0	450,0	394,0	365,0	360,0	0,5
Magyarország	9,9	2	2	2	1	1	1	400,0	400,0	400,0	461,0	434,0	487,0	0,2
Szerbia	9,4	1	1	1	0	1	1	450,0	350,0	350,0	-	339,0	315,0	0,1
Csehország	10,7	1	1	1	1	1	1	250,0	250,0	250,0	214,0	185,0	190,0	0,1
Lengyelország	38,2	2	2	2	2	2	2	350,0	350,0	350,0	396,0	343,5	376,0	0,1
Észtország	1,2	0	0	0	0	0	1	-	-	-	-	-	499,0	-
Horvátország	4,2	1	1	0	1	0	0	450,0	450,0	-	454,0	-	-	-
Rangsorolt intézmények száma		500	500	500	500	500	500							

Forrás: <http://www.shanghai ranking.com/>, <http://nturanking.lis.ntu.edu.tw/>, <http://www.worldometers.info/world-population/population-by-country/> alapján Kováts Gergely számítások

Konklúziók

- Magyarország a különböző szempontokat figyelembe vevő rangsorok mindegyikében közepes teljesítményt mutat
- 2008 után romló tendenciák érvényesülnek
- Az ország-elemzések nemzetközi szerzői főleg a finanszírozás és az autonómia körében tesznek javaslatokat
- Az intézményi rangsorokban általános és régiós helyezéseink az általános helyzettel összhangban alakulnak
- A magyar felsőoktatás gyengeségei összefüggenek a gazdaság teljesítményével és a középfokú oktatás minőségével
- Kitorrészi lehetőségek: kutatás és innováció, nemzetköziesítés